

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr. K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr. H. A. van Andel, Solo; Dr. R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr. Henry Beets, Grand Rapids; Dr. E. T. v. d. Born, Helpman (Gr.); Ir. B. ter Brugge, Almelo; Dr. K. J. Cremer, Kampen; Dr. R. J. Dam, Kampen; Dr. A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr. D. van Dijk, Groningen; Dr. K. Fernhout, Baarn; Drs. D. J. Galle, Haarlem; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr. J. H. Hagenheek, Zwolle; Dr. J. van Herksen, Ermelo; A. Janse, Biggekerke; Dr. P. Jasperse, Leiden; Dr. G. Keizer, De Steeg; Dr. B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr. E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr. C. Lindeboom, Amsterdam; Dr. J. v. d. Linden, Zeist; Dr. S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs. Joh. Luijcknaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Luijcknaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr. F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr. A. Ringnald, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr. G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr. R. Schippers, Wansword; Dr. J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs. H. Smilde, Groningen; Drs. H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr. N. Streefkerk, Wollega; D. Stroom, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr. C. van Til, Philadelphia, Pa.; Dr. J. Thijs, Zwolle; Dr. C. Veenhof, Haarlem; Dr. J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr. D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr. M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr. F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr. J. de Vries, Tilburg; Dr. J. D. Wielenga, Franeker; Mr. J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Jan Zwart, Zaandam.

Alle stukken bestemd voor de Redactie sende men aan:
Prof. Dr. K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Drukkers-Uitgevers:
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 250 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 750 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Kerk en Barmhartigheid. IV. — Uit de Schrift: De verdorde ricinusboom. (Jona 4:8). — Kerkelijk Leven: Brummer over de religie. III. Troffel en zwaard.... Hoe lang nog? Artikelen Dr. Delleman. — Even Parkeeren: Jan Shirt. — Het Boek van de Week: Een brochure over het Verbond. — Geestelijke Adviezen: In of van het Verbond. — Lit. en Kunst: Poëzie en Proza. — Vakwetenschap en Praktijk: Het sterilisatie-vraagstuk. I. — Perschoon. — Boekbespreking. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Kerk en Barmhartigheid.

IV.

Geestelijke Verzorging.

Reeds in de tachtiger jaren der vorige eeuw kwam Prof. Lindeboom op verschillende plaatsen en bij onderscheidene gelegenheden diep onder den indruk van het lot der zieken (krankzinnigen), ja, reeds in 1875 verscheen er een brochure van zijn hand, die de Chr. Geref. Kerk wees op haar toestand, roeping en toekomst, en waarin ook de schuld der kerken in de verzorging der zieken ter sprake kwam. En wat heeft dat punt ook in het centrum gestaan, toen de Vereeniging tot Christelijke Verzorging van Krankzinnigen in Nederland allengs tot stand kwam. Het kwam door Zaandam (waar Prof. Lindeboom toen ter tijd predikant was) ter Generale Synode; het werd besproken op de Centrale Pastorale Conferentie; mannen als J. van Andel, H. Bavinck, A. Brummelkamp, H. de Cock, M. Noordtjij, D. K. Wielenga, W. van den Bergh, (wij noemen er maar enkelen) namen aan de besprekingen en werkzaamheden deel. Ingang vond de actie bij ons volk. De kerken werden er in gemoeid, en al namen zij het tenslotte niet ter hand, men vergat niet haar voortdurend weer op te wekken tot belangstelling en meeleven in dezen arbeid.

Het schrijnde dat Christen-ZIELSZIEKEN verpleegd en verzorgd werden in „neutrale“ inrichtingen. Daar konden deze zieken niet ontvangen wat ze behoeften. Mogelijk werd er voor hun lichaam en geest uitmendend zorg gedragen, maar hoe zou men in ongelooftige omgeving de zielsnooden dezer zieken verstaan? Er werd veel er de spot mee gedreven, althans voor het gevoelen van het Christenheid. Men sprak van godsdienstwaan, en dat was niet altijd waan! Mannen als Prof. Lindeboom beseften, dat hier de kerk een dure roeping had, om zelf voor haar zieken te zorgen. Maar nu, na meer dan vijftig jaar, waarin de zegen Gods op trouwen arbeid vele Christelijke Stichtingen in alle deelen des lands geschonken heeft, die ook in de medische wereld bekend staan, ziet men nog vele Christenen hun zieken toevertrouwen aan „neutrale“ inrichtingen; en... de kerk let er niet op. Toch werd het op de laatste jaarvergadering van bovengenoemde vereeniging, naar aanleiding van een referaat van Prof. Dr. L. van der Horst over „Psychotherapie en hedendaagsche crisis“, nog weer eens uitgesproken, en van deskundige zijde toegestemd, dat, zelfs van medisch oogpunt uit, de Christen zieken het best verzorgd kunnen worden door Christen-psychiaters. Zal de kerk straks nog door de medische wetenschap tot haar taak en roeping moeten worden gebracht? Zal zij die zelf niet gaan verstaan bij het klare licht van Gods Woord, en door de drijving des Geestes?

Het doel der Vereeniging bovengenoemd is, naar het eerste artikel van haar statuten „de bevordering van Christelijke verzorging, naar het Woord van God, van Krankzinnigen, ook door

inrichtingen met dat doel tot stand gebracht“. En nu lichte men vooral op dat woordje „ook“. Het gaat er bij de Vereeniging niet om, alle zieken in inrichtingen te brengen ter verzorging en verpleging. Integendeel, zij wil handhaven en eerbiedigen de ordinantiën door God aan het menschenleven gesteld; en daartoe behoort wel in de eerste plaats de ordinantie van het gezin. Zij wil de Christelijke verzorging van krankzinnigen bevorderen reeds in de gezinnen en door de familie-leden, zoo noodig met behulp der kerk of der diakonie. Zij wil daarvoor zoeken naar het wezen en de oorzaken der krankzinnigheid, om daarover zoo mogelijk licht te verspreiden, ook aan de hand van Gods Woord, ten bate van ons volk. Daar heeft men zich met name in de eerste jaren van haar bestaan van harte en met inspanning aan gegeven. Later is de band van vereeniging en kerk en volk verslapt, en krijgt ook de vereeniging schuld, dat zij deze roeping te veel vergeet, en opgaat in het tot stand brengen en onderhouden van stichtingen. Dat is niet naar de oorspronkelijke bedoeling. Men wilde zich niet afsluiten, maar midden in het leven van ons volk staan. Maar kerk en volk en vereeniging lieten elkaar al meer los; en elk ging op zichzelf leven; voor elk tot schade. Al mag men allerlei redelijke verklaringen kunnen bijbrengen voor dit euvel, liever bestede men nu zijn kracht en tijd tot verandering in dezen. Hier moet niet langer gesproken, maar veel meer gehandeld worden. Voor- en nazorg zijn in de huidige psychiatrische wereld woorden geworden, die schering en inslag zijn. Er is ook een Gereformeerde Vereeniging voor Volksgezondheid opgericht. Maar laat de kerk toch waken, dat dit alles niet langs haar heengaat, doch mede onder haar beademing en leiding komt. Laten inzonderheid onze diakonieën en diakonale conferenties zich eens afvragen, of ook zij hier geen roeping en taak te vervullen hebben. Wij willen niet alles kerkelijk maken, maar waar sprake is van de verzorging van zieken, daar heeft de kerk toch wel contact te houden met en invloed te oefenen op de bewegingen en strevingen, die ten dezen onder de geloovigen opkomen.

Keeren we nu weer inzonderheid tot de bestaande stichtingen terug, dan zien we zeker de Christelijke Vereeniging zich beijveren, om zooveel mogelijk den zieken vergoeding te bieden voor wat zij, bij hun isolering van de maatschappij, moeten missen, maar ook daarbij blijft het contact zoowel met de buitenwereld in het algemeen, als met de kerk in het bijzonder toch wel zeer noodzakelijk.

Zooveel ernst was het de Vereeniging van meet al met haar handhaving van Gods ordinantiën, dat ZIJ het eerst begon met het waardevolle paviljoensysteem tot verzorging der zieken. Dat is niet de goedkoopste verpleging, die men zich denken kan. Integendeel, men ziet velen dit systeem verlaten van oconomisch oogpunt uit. De exploitatie van groote afdeelingen, groote zalen en gebouwen, met veel patiënten en weinig personeel, is aanmerkelijk voordeliger. En dat zijn tegenwoordig juist overwegingen, waardoor men zich gaarne laat leiden. Maar het is de eer onzer Vereeniging, dat zij, in het geloof beginnende, niet allereerst vroeg naar wat het goedkoopste, maar naar wat, naar Gods Woord, het beste was. En toen heeft men gevoeld, dat de gezinsfeer zoo dicht mogelijk moest benaderd worden. Met name voor onze zieken was dit van groote waarde. Ontruikt aan hun gezin, soms voor goed, wilde men hun toch de onvergelykelijke en onvervangbare voordeelen en zegeningen van het gezinsleven zooveel mogelijk bieden, en men bouwde

kleine paviljoenen, waar patiënten en verzorgers tezamen een GEZIN moesten vormen, en het gezinsleven moesten leiden, zoo goed dat kon. Dat is een geloofsdaad der Vereeniging geweest, waarop God Zijn zegen niet onthouden heeft; ja, die nog genoten wordt tot op dezen dag. Men kan dat niet beschrijven, wat het gezin geeft en beteekent voor het menschenleven, maar ieder onzer weet dat. Althans iets daarvan heeft men ook deze zieken willen schenken. Meer dan vergoeding kon het niet zijn; maar de omgang, de orde, de liefde, de samenbinding, de gemeenschap, de sfeer van het gezinsleven kon toch wel worden nagevolgd; en dit wordt nagestreefd tot op den huidigen dag. Dat is geestelijke verzorging. Zij moet door de kerk voor haar leden, zoo dit noodig is, gezocht worden. Ook moet de kerk er op toezien, dat dit beginsel gehandhaafd en in praktijk gebracht wordt. Want het is de kerk wat waard, dat zoo haar zieken kunnen verzorgd worden; niet het minst die zieken, die hun leven lang in inrichtingen moeten verblijven.

Een andere ordinantie des Heeren is die van den arbeid. Het is zeker niet toevallig, dat juist bij de Christelijke verzorging van krankzinnigen van meet af scherp gelet is op bezigheid voor de zieken. Men kon de menschen niet stil laten zitten of aan hun lot maar overlaten. Uit de maatschappij gelicht, moesten ze in de stichting zoo spoedig en zoo goed mogelijk weer aan het werk gezet worden. Christelijke verpleging brengt dit als venzelsprekend met zich mee. En nu wordt er wel eerst in de latere jaren druk gewag gemaakt van arbeidstherapie, en worden hierbij namen genoemd van gansch andere psychiaters, die niet in den Christelijken arbeid werkzaam waren, en deze hebben ongetwijfeld op dit gebied ook hun bijzondere verdiensten, maar dit alles behoeft er daarom toch ons oog niet voor te sluiten, dat op Veldwijk, de oudste stichting der Vereeniging (en als zoodanig slechts wordt zij hier genoemd) de arbeidstherapie van meet af ijverig is beoefend; en vele dingen, die nu als nieuw werden aangediend, herinnerden ouderen aan wat reeds lang en veel vroeger toegepast werd. Het is hiermee als met de gezinsverpleging. Ik hoorde onlangs iemand de kolonie te Gheel in België roemen, waar vele patiënten zijn ondergebracht bij gezinnen, onder medisch toezicht. Wist men dan niet, dat ditzelfde systeem reeds lang werd toegepast in onze Christelijke Vereeniging, en dat aan de oudste stichting een uitgebreide gezinsverpleging is verbonden sinds jaren en jaren? Natuurlijk is het een zegen, dat gezinsverpleging, arbeids- en ontspanningstherapie overal doordringen, maar laat ons niet vergeten, wat God ons door Zijn zegen reeds jaren gaf.

Gaat het er zoo om, voor onze zieken zooveel mogelijk vergoeding te vinden voor wat zij missen moeten, en hun een gezin en een maatschappij in verkleinden en oneigenlijken, maar voor hen toch waardevollen vorm te bieden, zoo kan uit den aard der zaak een Christelijke verzorging van krankzinnigen heelemaal niet vergeten, van hoe groote en onvergankelijke waarde voor ieder mensch, en niet het minst voor den zieken mensch, de kerk en het kerkelijk leven zijn. Ook hier echter stond men voor groote moeilijkheden. De kerk wilde zelf (wel terecht) het werk der ziekenverpleging niet ter hand nemen. Dit werk gaat nu uit van een Vereeniging. Kon deze vereeniging nu ook voor het kerkelijk leven vergoeding vinden voor haar zieken? Zij heeft het althans getracht te doen. En het is zoo snijdend onbillijk dit te hooren uitmaken voor kerkje spelen of gezelschap houden. Hoe weinig hoort men daar de bewogenheid der barmhartigheid in, die meeleeft met — en voelt voor de zieken. Hoe bitter weinig blijkt dan het besef te heerschen,